

insikt

Vikarierande redaktör: Daniel Wistrand 08-619 24 86 insikt@dagen.se

PÅ SPANING

FOTO: LEIF R. JANSSON

Kvinnlig trio leder melodifestivalen

Skådespelerskan Helena Bergström, sångerskan Sarah Dawn Finer och komikern Ana Gina. Där har ni nästa års programledare för Melodifestivalen. Trion tillkännagavs under måndagen. Festivalturnén inleder i år Växjö, Göteborg, Leksand, Malmö och Nyköping innan finalen i Stockholm.

Det talas mycket om jordens undergång i dag. Klockan tickar och filmerna på undergångstemat avlöser varandra. Vi lever i en tid som på många sätt präglas av rädsla. En rädsla vi alla behöver bearbeta.

Inget smittar som rädsla

Robert Eriksson om hur sund kristen tro kan bli en hjälp i vår tids undergångsspekulationer

OM TVÅ VECKOR har filmen "The Twilight Saga – Breaking Dawn part 1" premiär. Det är den fjärde av totalt fem filmer baserade på Stephanie Meyers bästsäljande romaner. Tonårstjejen Bella väljer bort ett vanligt liv då hon förälskar sig i vampyren Edward. Över hela världen räknar twilight-fans dagarna till premiären. Twilight är en berättelse där karaktärerna varken räds ondska eller undergång. I vår tid talas det mycket om jordens undergång och tidens slut. Filmer kring detta tema ges ut i mängd. För att inte tala om alla skildringar om vampyrer och zombies. Vår tidsända är fylld av rädsla och kräver bearbetning.

Den 21 maj 2011 var dagen för jordens undergång. Harold Camping, en programledare i amerikansk radio, hade kommit fram till det genom sin tolkning av Uppenbarelseboken. Jorden gick inte under den 21 maj. Camping hävdade dock att en andlig dom hade inträffat den 21 maj och att jordens undergång i stället skulle bli den 21 oktober. Så blev det inte heller. Trots att Camping enbart hade en liten skara efterföljare, spreds hans profetia som en löpeld. Även i Sveriges dagstidningar fick Camping utrymme. Han fångade ett tema i tiden: Rädsla.

I USA HAR MAN under tio års tid levt i rädsla. Terrordådet den 11 september 2001 skapade en ständig oro för fler död och USA:s ekonomi har urholkats. Man har fått betala ett högt pris för en riskfylld ekonomisk politik. Lägg sedan till kostnaden på 1300 miljarder dollar för de militära operationerna efter 11 september-attentatet. Fatigdomen breder nu ut sig i USA. Många människor har förlorat hoppet om en bättre framtid.

Detta är inte unikt för USA. En stor del av världen lever i dag med undergångsteman som ekonomiskt sönderfall, kärnkraftsolyckor och miljöförstöring. I en sådan "rädslans kultur" är det inte konstigt att spekulationer kring tidens slut börjar florerar. Och det kräver bearbetning genom konst, musik och film. Många bearbetar sina rädslor i en sagovärld av vampyrer och zombies i filmer och tv-serier som "Twilight", "Fright night", "The walking dead" och "True blood" eller genom att se jordens undergång spelas upp på bioakan i "I am legend", "The road" och "2012". I bioaktuella "Contagion" blir Matt Damon, Kate Winslet och Gwyneth Paltrow utsatta för ett dödligt virus som sprider sig blixtnabbt över hela världen. Filmens undertitel "Inget smittar som rädsla", sätter fingret på vår tidsända som är fylld av rädsla och oro.

Robert Eriksson rekommenderar:

♦ **Se:** Lars Von Triers "Melancholia" (2011). En film om vad som händer i människors innersta och i relationer mellan människor då man vet att livet och tiden obönhörligen går mot sitt slut.

♦ **Lyssna på:** Andrew Peterson "Resurrection letters" (Naxos, 2009).

Religioner i allmänhet och sekteristisk kristendom i synnerhet, kan ibland spå på rädslan och oron i världen. Religionens stora problem har alltid varit risken att se sig som förmer än andra människor och skapelsen. Harold Camping är bara en av många religiösa språkrör som ser sig själva som en liten utvald skara som ska räddas, medan allt annat förintat. Det spelar ingen roll vad som händer med jorden, bara själar blir frälsta. Man intar en kärlekslös och passiv roll till skapelsen och medmänniskorna. Och man motiverar alltihop utifrån Bibeln och Uppenbarelseboken.

I KYRKANS TONÅRSGRUPP drogs vi ungdomar till Bibels sista bok, Uppenbarelseboken, på ungefär samma sätt som tonåringar dras till Twilight-filmerna. En ungdomsledare hade gjort en tidslinje utifrån Uppenbarelseboken med exakt information om de olika världshändelser som skulle ske innan tidens slut. Det skapade rädsla, men också en kittlande spänning. Kanske har du upplevt samma sak under uppväxten. Kanske är det därför du inte läser Uppenbarelseboken. Eller kanske är det just därför du fortfarande läser Uppenbarelseboken. GK Chesterton lär en gång ha sagt: "Även om Johannes såg många märkliga monster i sin syn, såg han inga varelsor så vilda som Uppenbarelsebokens uttolkare."

Uppenbarelseboken har alltid varit en kontroversiell bok. Det är märkligt. För den säger inget nytt. Evangeliet om Jesus är redan komplett. Allt i Uppenbarelseboken finner man i de tidigare sextiofem böckerna i Bibeln. Uppenbarelseboken presenterar däremot Bibels berättelse på ett nytt sätt. Det är som att den är skriven för att väcka förundran, tacksamhet och aktivitet. Knappast rädsla och kärlekslös passivitet.

PASTORN OCH FÖRFATTAREN Eugene Peterson hävdar att Uppenbarelseboken främst skildrar hur Johannes använder sina gåvor som teolog, poet och pastor. Han menar att boken inte ska dekrypteras, utan om den vore skriven med kodspråk, utan upplevas.

Alla tveksamma tolkningar av Uppenbarelseboken, kan härledas till att man inte förstått att Johannes är teolog, poet och pastor. Ordet "poet" betyder "skapare" och antyder att poeten inte skriver för att objektivt förklara, utan för att väcka läsarens kreativitet och fantasi. En dikt ger inte information, utan erfarenhet. Om Uppenbarelseboken är skriven av en teolog som också är poet, kan man inte läsa boken som en exakt tids-

linje för tidens slut.

Johannes är främst pastor för sju församlingar och han skriver sin teologi och poesi till dem. Hans ord är riktade till människor som försöker lära sig vad det innebär att leva som kristna. Johannes lyfter särskilt fram hur viktigt det är att ha en klar bild av skapelsens början och skapelsens slut. Då kan man leva som kristen här och nu. Och han beskriver därför Gud som "Alpha och Omega", början och slutet. I Första Moseboken kan vi läsa att början av skapelsen var någonting gott och i Uppenbarelseboken får vi en försäkran om att även slutet kommer att bli bra. Varje ord, varje siffra, varje vision och varje sång i Uppenbarelseboken är sammansatt för att visa de sju församlingarna hur nuet hänger samman med början och slutet. Det gör att de kan behålla hoppet och se en mening även i nuets svårigheter.

JOHANNES SKRIVER till sina församlingsmedlemmar som lever "i mitten", mellan den vackra inledningen och det slut som kommer att vara än vackrare. Därför gäller orden också vår tid. Vi lever också i mitten. Det är ingen lätt tid att leva i. Det är en tid fylld av lidande, besvikelse, paradoxer och rädsla. Johannes ärende till människor i alla tider blir därför att den svåra tiden i mitten har kopplingar till skapelsens goda början och skapelsens goda slut. Och den kaosartade världen är inte på väg mot utplåning och förstörelse, utan mot ett slut med både syfte och mål.

När vi kan se att Johannes är teolog, poet och pastor, kan vi också förstå Uppenbarelsebokens ärende. Då gör det inte så mycket att vi inte förstår vissa detaljer. Uppenbarelseboken behandlar tidens slut för att motivera människor som lever i mitten att leva ut Jesu ord här och nu. Kristnen tro är ingen undergångsreligion. Uppenbarelseboken talar inte om att vi är på randen till undergången. Vi är på randen till en ny ljus början.

Det vi tänker, det vi säger, det vi gör får då stor betydelse. Handlingar som är gjorda i gemenskap med Gud - i Andens kraft - kommer att bestå för evigt. De kommer att leva vidare i den nya ljusa början som vi kallar himlen. Helt plötsligt blir det här livet inte en parentes på väg till himlen. Helt plötsligt blir livet här och nu djupt meningsfullt. Kristnen tro förvandlar rädsla och kärlekslös passivitet till hopp och kärleksfylld aktivitet. Det

ROBERT ERIKSSON
redaktionen@dagen.se
08-619 24 00

Redigering: Helena Waern

Sisters International växer

Den kristna kvinnoföreningen Sisters International har vuxit starkt det senaste året. Föreningen har nu passerat två tusen medlemmar. Föreningens medlemmar är engagerade i lokalgrupper och arrangerar olika aktiviteter som exempelvis utdelning av "julpåsar" till kvinnor som lever i missbruk och prostitution.

FOTO: WILLIAM PHILPOTT

» För oss handlar det inte om att leva på musiken, utan att leva för den. Vi tänker oavbrutet på musik. Oavbrutet.

Amerikanska country-folksångerskan Gillian Welch som i kväll spelar på Cirkus i Stockholm tillsammans med låtskrivarpartnern David Rawlings. Till musikmagasinet Uncut.

FOTO: JEFF WHEELER

Uppenbarelseboken.

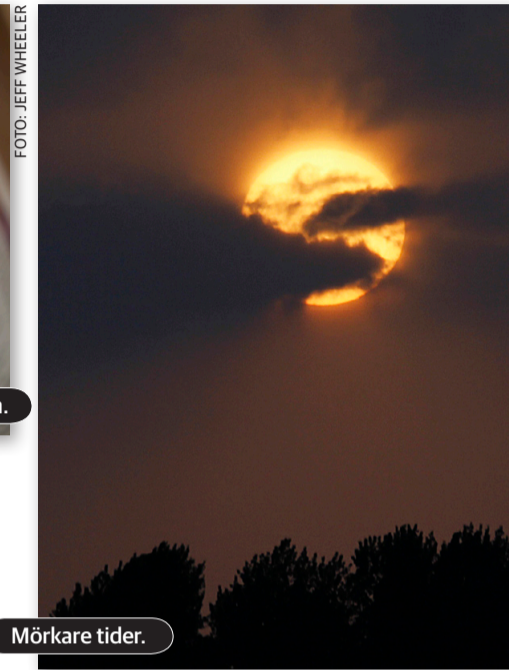

FOTO: JEFF WHEELER

Mörkare tider.

FOTO: SCANIPIX

Harold Camping.

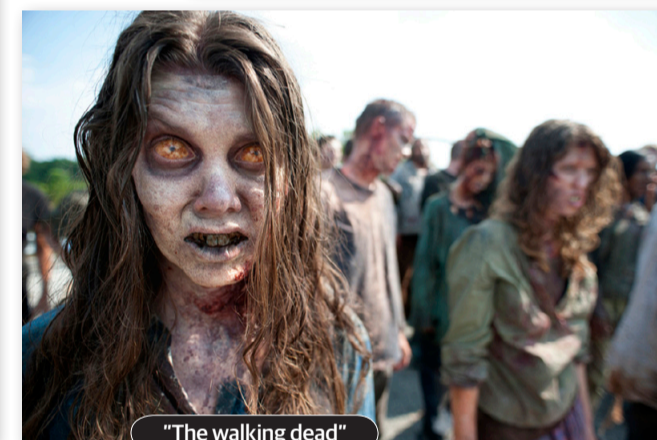

FOTO: GENE PAGE

"The walking dead"

FOTO: ANDREW COOPER

"Twilight"

Krönika

Maria Küchen, författare

Vild helg med gamla rötter

KROCKEN I PSYKET mellan alla helgons dag och halloween kan vara svår att hantera. Vid allhelgona brinner ljus stilla på tusentals gravar till minnet av dem som gått vidare, det är en tid för eftertanke, minne och sorg. Halloween, å andra sidan, är en nyimporterad högljudd högtid som säljer: godis, utklädningskläder, lätsasblod, plastskelett. Halloween innebär fest i shoppingcentret.

Man glömmar lätt att denna spökenas vilda helg har uråldriga rötter. Påsken och julen har länge rymt två högtider i en. Berättelsen om Kristi födelse, död och uppståndelse får vackert samsas med smällare, påskkärringar, skinka, julbock och annat oheligt. Sent omsider har samma öde drabbat allhelgona-helgen: En gammal profan fest sammanfaller med en helig. Måste det vara fel?

» Gud omfattar både halloweenbus och det stilla skimrandet på landets alla kyrkogårdar.

JO, OM EN ÄNKA tillbringa allhelgona i stillhet med att begrunda minnet av sin döde make och ofredas på vägen till graven av människor utklädda till brölrande monster, då är det fel. Men detta "fel" hand-

lar om det mänskliga, inte om Gud. Gud är större. Gud omfattar både halloweenbus och det stilla skimrandet på landets alla kyrkogårdar. Har någon problem med Halloween så är det människor, inte Gud. Och ja, jag har problem.

Det stör mig att Halloween handlar så mycket om att köpa och sälja. En kartläggning av hur firandet brett ut sig i Sverige skulle troligen visa att det hela började som en affärsidé, ett sätt att höja temperaturen i butikerna. Marknadsföring spred affärsidén som en löpeld, för vem vill inte äta godis? Vem vill inte klä ut sig och ha fest? Och när novembermörkret lägger sig tungt och kyligt över landet behövs godis och fest som allra mest.

MEN DET FINNS andra sätt att fira Halloween än genom dans kring guldkalven. I alla lägen går det att öva på att leva utan att köpa. Med "leva" menar jag att vara delaktig i mänsklig gemenskap och med "mänsklig gemenskap" menar jag faktiskt något så skenbart ytligt som att många människor gör samma saker samtidigt.

Vid jul samlas släktingar, äter och dricker gott och firar Jesus födelse. Vid påsk minns folk Jesus död och uppståndelse och målar ägg. Vid allhelgona tänder alla ljus på anhörigas gravar och gröper ur pumpor.

Alla? Nej. Jag hör hemma i människors gemenskap även om jag inte gör som "alla andra". Och denna gemenskap gestaltas i enkla saker vi gör, av riter, kort sagt, och en rit är alltid gratis. En rit är inget som köps och säljs. Att gröpa ur en pumpa, sätta ljus i och ställa ut den på trappen, det är skapande och det lyser upp.

Maria Küchen